

Tisková zpráva

Hodnocení stavu životního prostředí – červen 2020

- ⊙ O informace týkající se životního prostředí v ČR se zajímají necelé dvě třetiny (65 %) české veřejnosti, oproti tomu 34 % dotázaných se o tyto informace nezajímá.
- ⊙ Mínění české veřejnosti v otázce hodnocení dostatku či nedostatku informací o stavu životního prostředí v ČR není jednoznačné, neboť statisticky srovnatelný podíl dotázaných zastává názor, že těchto informací je dostatek (47 %) i nedostatek (48 %).
- ⊙ Z hlediska stavu životního prostředí lépe hodnotí respondenti životní prostředí v místě svého bydliště (70 %) oproti celkovému stavu v ČR (53 %).
- ⊙ Spokojenost se stavem životního prostředí v místě svého bydliště vyjadřují častěji lidé žijících v obcích do 2000 obyvatel a obyvatelé Libereckého a Pardubického kraje. Více nespokojeni jsou naopak obyvatelé Prahy a Moravskoslezského kraje a lidé žijící ve větších městech.
- ⊙ Spokojenost se stavem životního prostředí v celé ČR stoupá s rostoucí životní úrovní domácnosti a se spokojeností s vlastním životem. Vyšší spokojenost vyjadřují i obyvatelé Ústeckého a Karlovarského kraje a lidé žijící ve městech s 15 až 30 tisíci obyvateli. Více nespokojeni se stavem životního prostředí v ČR jsou naopak obyvatelé Prahy a Plzeňského kraje a lidé žijící v menších městech s 5 až 15 tisíci obyvateli.
- ⊙ Nejvíce jsou lidé v místě svého bydliště spokojeni s dostupností volné přírody (spokojeno 83 %, nespokojeno 16 %) a kvalitou pitné vody (spokojeno 79 %, nespokojeno 20 %), nejméně naopak s hustotou silničního provozu (spokojeno 37 %, nespokojeno 62 %) a se zásobami podzemních a nadzemních vod (spokojeno 39 %, nespokojeno 45 %).

Zpracovala:
Radka Hanzlová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 587; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

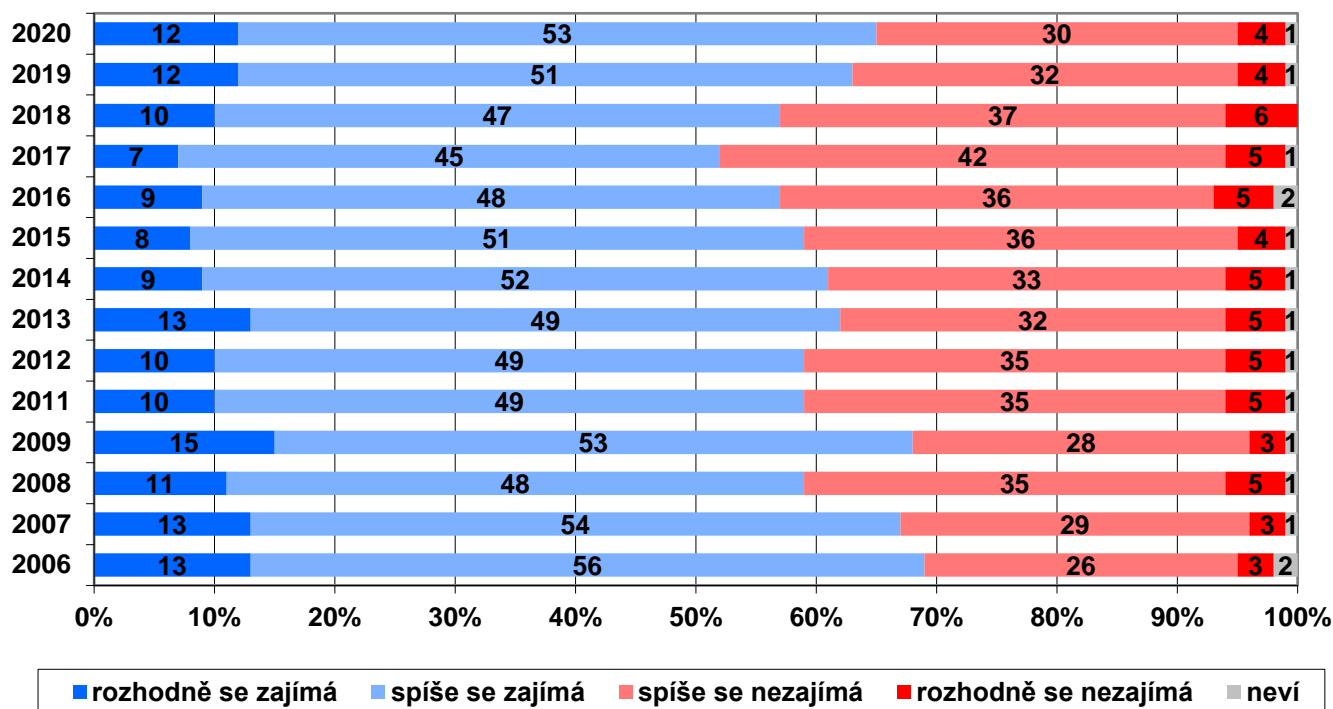

V rámci červnového šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR zabývalo problematikou životního prostředí. Respondenti byli dotazováni na to, jak jsou spokojeni či nespokojeni se stavem životního prostředí v České republice a v místě svého bydliště, kde kromě celkového stavu hodnotili i některé konkrétní oblasti životního prostředí (např. čistotu ovzduší, kvalitu pitné vody, hustotu silničního provozu či úroveň světelného znečištění). Šetření dále zjišťovalo, zda se lidé zajímají či nezajímají o informace týkající se životního prostředí v ČR a zda je považují za dostatečné či nedostatečné.

Ze současného šetření vyplývá, že o informace týkající se životního prostředí v ČR se zajímají necelé dvě třetiny české veřejnosti (65 %, z toho 53 % se „spíše zajímá“ a 12 % se „rozhodně zajímá“). Oproti tomu 34 % dotázaných uvedlo, že se o tyto informace nezajímá, když 30 % z nich se „spíše nezajímá“ a 4 % se „rozhodně nezajímá“. V porovnání s minulým šetřením z května 2019 se výsledky statisticky významně nezměnily. Z delší časové perspektivy (viz graf 1) však od roku 2017, kdy byl podíl těch, kdo se o informace týkající se životního prostředí v ČR zajímají, nejnižší, postupně roste jejich podíl na jednu z nejvyšších hodnot za celé sledované období, tedy od roku 2006. Aktuálně naměřené hodnoty jsou mimo rok 2019 dále srovnatelné s roky 2013, 2009 a 2007, statisticky významně vyšší hodnoty pak byly zjištěny pouze v roce 2006.

Z hlediska sociodemografických charakteristik se zájem o životní prostředí v ČR zvyšuje se stoupajícím vzděláním a lepším hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti. Vliv ostatních charakteristik (pohlaví, věk, spokojenost se životem, politická orientace) se neukázal jako statisticky významný.

Graf 1: Zájem o informace týkající se životního prostředí v ČR¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

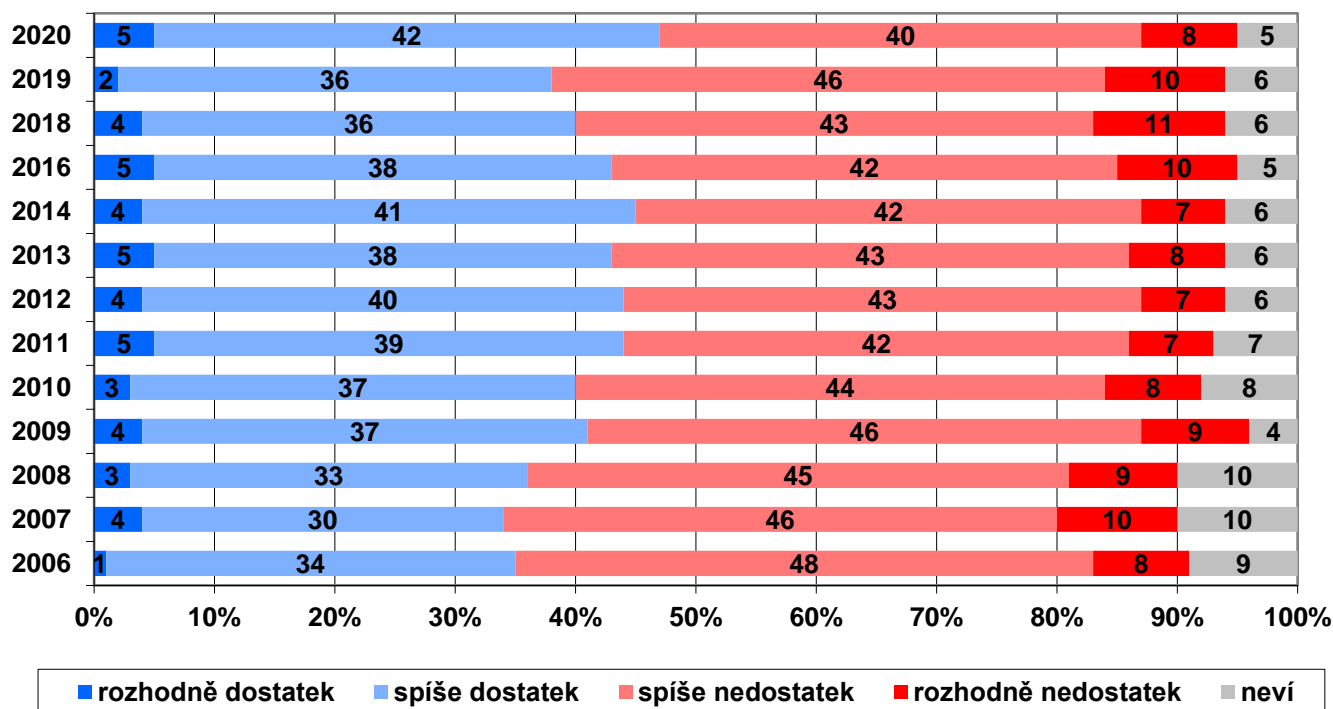
Pokud jde o hodnocení dostatku či nedostatku informací o stavu životního prostředí v ČR (graf 2), mínění české veřejnosti v této otázce není jednoznačné, neboť statisticky srovnatelný podíl dotázaných zastává názor, že těchto informací je dostatek (47 %, z toho 42 % spíše a 5 % rozhodně) i nedostatek (48 %, z toho 40 % spíše a 8 % rozhodně). Zbývající dvacetina (5 %) dotázaných nedokázala jasně odpovědět a zvolila variantu „nevím“.

V porovnání s předchozím šetřením z května 2019 statisticky významně vzrostl (o 9 procentních bodů) podíl těch, kteří hodnotí informace o stavu životního prostředí v ČR jako dostatečné a zároveň poklesl (o 8 procentních bodů) podíl těch, kteří je hodnotí jako nedostatečné. Aktuální pocit dostatku informací je nejvyšší od počátku měření, tj. v roce 2006, přičemž je ale statisticky srovnatelný s roky 2011, 2012 a 2014.

Z hlediska sociodemografických charakteristik, podobně jako v předcházející otázce, hodnocení dostatku informací roste se stoupajícím vzděláním a lepším hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti. Informace jako dostatečné častěji hodnotí i lidé ve věku 20 až 29 let a ti, kdo jsou spokojeni s vlastním životem.

¹ Znění otázky: „Zajímáte se o informace týkající se životního prostředí v České republice?“ Možnosti odpovědí: rozhodně se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, rozhodně se nezajímáte.

Graf 2: Hodnocení dostatku informací o stavu životního prostředí v ČR²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Spíše pro zajímavost v této souvislosti uvádíme tabulku, která kombinuje obě výše uvedené otázky a která dokládá jejich logickou provázanost, ale nejen tu. Jednoduše můžeme shrnout, že ti, kteří se o informace o životním prostředí zajímají, častěji uvádějí, že mají dostatek informací, a naopak ti, kteří se o tyto informace nezajímají, jich mají nedostatek (to může být vnímáno nejen jako sebekritické přiznání, ale i obecně jako nedostatek informací). Nicméně i významná část respondentů, kteří se zajímají, pociťuje určitý nedostatek – konkrétně 28 % mezi těmi, kteří se „rozhodně zajímají“ a dokonce 41 % mezi těmi, kteří se „spíše zajímají“.

Tabulka 1: Dostatečnost informací podle míry zájmu o informace (řádková %)

	Rozhodně dostatek	Spíše dostatek	Spíše nedostatek	Rozhodně nedostatek	Neví	Celkem
Rozhodně zajímá	23	47	24	4	2	100
Spíše zajímá	4	51	37	4	4	100
Spíše nezajímá	1	29	51	12	7	100
Rozhodně nezajímá	0	10	29	46	15	100

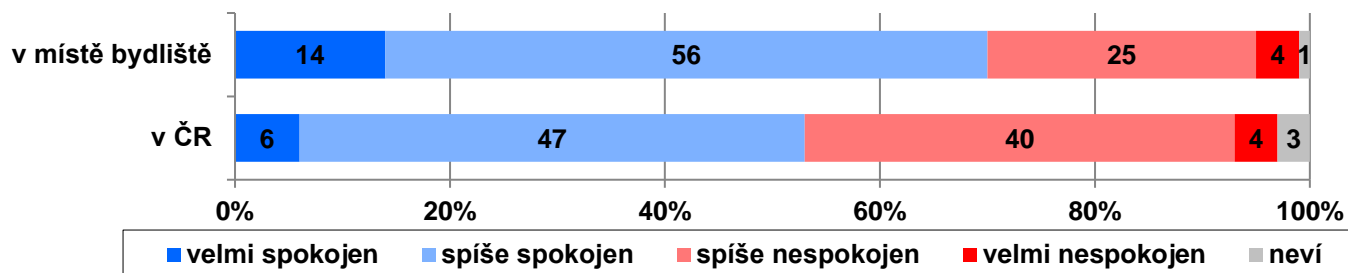
Pozn.: V tabulce není uvedeno třídění „neví“ u zájmu o informace, protože ji zvolilo málo respondentů.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Znění otázky: „Máte dostatek, či nedostatek informací o stavu životního prostředí v ČR?“ Možnosti odpovědí: rozhodně dostatek, spíše dostatek, spíše nedostatek, rozhodně nedostatek.

Z hlediska stavu životního prostředí lépe hodnotí respondenti situaci v místě svého bydliště oproti celkovému stavu v ČR. Spokojenost se stavem životního prostředí v místě bydliště vyjadřuje 70 % respondentů, v celé ČR pak o málo více než polovina (53 %). Necelé tři desetiny (29 %) dotázaných jsou nespokojeny se stavem životního prostředí v místě svého bydliště, více než dvě pětiny (44 %) jsou nespokojeny s životním prostředím v ČR.

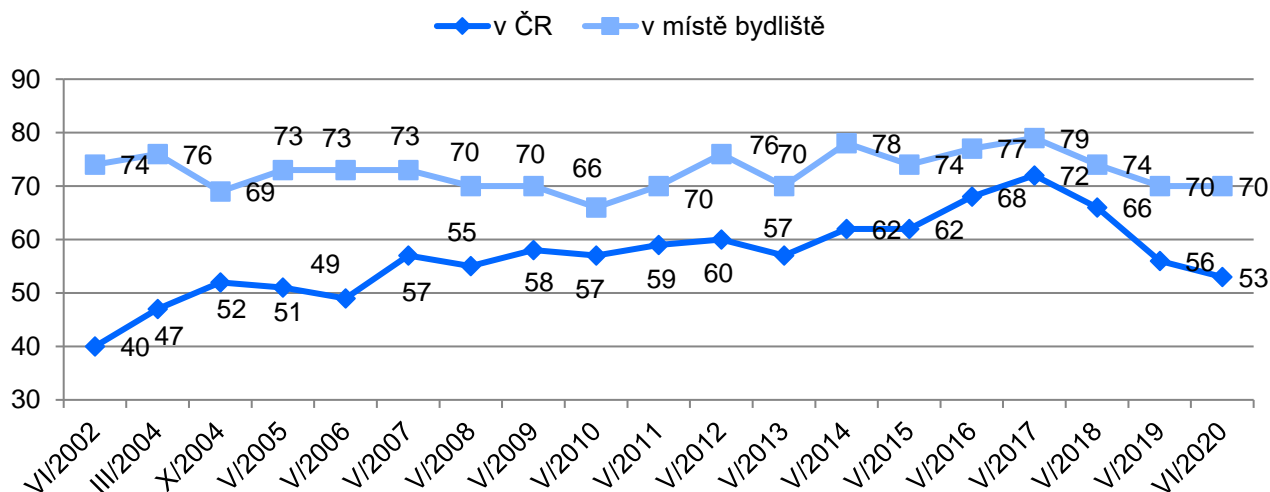
Graf 3: Hodnocení stavu životního prostředí v ČR a v místě bydliště (%)³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Spokojenost se stavem životního prostředí v místě svého bydliště vyjadřují častěji lidé žijící v obcích do 2000 obyvatel a obyvatelé Libereckého a Pardubického kraje. Více nespokojeni jsou naopak obyvatelé Prahy a Moravskoslezského kraje a lidé žijící ve větších městech. Spokojenost se stavem životního prostředí v celé ČR stoupá s rostoucí životní úrovní domácnosti a se spokojeností s vlastním životem. Vyšší spokojenost vyjadřují i obyvatelé Ústeckého a Karlovarského kraje a lidé žijící ve městech s 15 až 30 tisíci obyvateli. Více nespokojeni se stavem životního prostředí v ČR jsou naopak obyvatelé Prahy a Plzeňského kraje a lidé žijící v menších městech s 5 až 15 tisíci obyvateli.

Graf 4: Spokojenost s životním prostředím v ČR a v místě bydliště – časové srovnání (%)

Pozn.: Součet podílů „velmi spokojen“ a „spíše spokojen“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nespokojen“, „velmi nespokojen“ a „neví“.

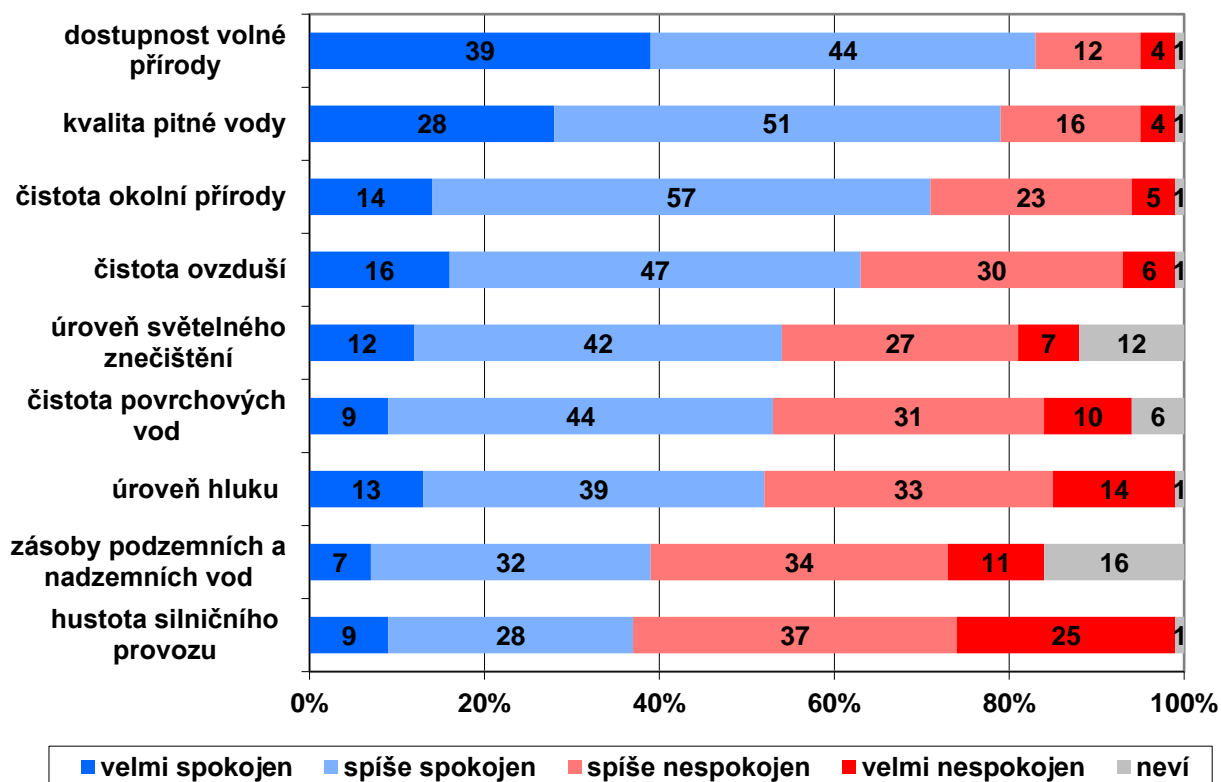
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

³ Znění otázky: „Jak jste spokojen s životním prostředím v naší republice celkově a ve Vašem bydlišti?“ Možnosti odpovědí: velmi spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen.

Časové srovnání ukazuje (viz graf 4), že spokojenost se stavem životního prostředí v místě svého bydliště vyjadřuje stabilně od počátku sledování v roce 2002 minimálně 70 % dotázaných, vyjma roku 2004 a 2010, kdy podíl mírně poklesl pod tuto úroveň. Od května 2015 postupně stoupal podíl spokojených občanů, který v roce 2017 dosáhl svého dosavadního maxima (79 %). Nicméně do dalšího šetření v roce 2018 podíl spokojených poklesl (o 5 procentních bodů) a šetření v roce 2019 tento pokles potvrdilo (podíl spokojených poklesl o další 4 procentní body). V aktuálním šetření nedošlo v porovnání s rokem 2019 k žádnému posunu. Spokojenost se stavem životního prostředí v celé ČR od počátku sledování v roce 2002 postupně s mírnými odchylkami rostla až do roku 2017, kdy dosáhla svého dosavadního maxima (nárůst od roku 2002 o 32 procentních bodů na 72 %), nicméně do roku 2018 jsme, podobně jako u spokojenosti se stavem životního prostředí v místě bydliště, zaznamenali snížení podílu spokojených občanů (o 6 procentních bodů), které pokračuje i v následujících dvou šetřeních (od roku 2017 celkem pokles o 19 procentních bodů). Aktuální hodnota je srovnatelná s roky 2004 a 2005 a nižší byla naměřena pouze v letech 2002, 2004 a 2006. Z grafu dále vidíme, že životní prostředí v celé ČR je dlouhodobě hodnoceno respondenty jako horší oproti životnímu prostředí v místě jejich bydliště.

Pokud jde o hodnocení stavu životního prostředí v místě bydliště dotázaných, kromě celkového pohledu na něj šetření podrobněji zjišťovalo i názory na některé jeho konkrétní oblasti.⁴

Graf 5: Spokojenost s vybranými oblastmi životního prostředí v místě bydliště (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Obecně u většiny položek převládá spokojenost nad nespokojeností, výjimkou je hustota silničního provozu (nespokojeno 62 % dotázaných, z toho 25 % velmi a 37 % spíše) a zásoby podzemních a nadzemních vod (nespokojeno 45 % dotázaných, z toho 11 % velmi a 34 % spíše). Nejlépe hodnocenými oblastmi v tomto směru jsou dostupnost volné přírody (spokojeno 83 %, nespokojeno 16 %) a kvalita pitné vody (spokojeno 79 %, nespokojeno 20 %).

⁴ Znění otázky: „Nakolik jste v místě Vašeho bydliště spokojen, či nespokojen a) s čistotou okolní přírody, b) s dostupností volné přírody, c) s čistotou ovzduší, d) s čistotou povrchových vod (rybníků, řek, vodních nádrží), e) s kvalitou pitné vody, f) s úrovní hluku, g) s hustotou silničního provozu, h) s úrovní světelného znečištění, i) se zásobami podzemních a nadzemních vod?“ Možnosti odpovědí: velmi spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen.

%). Necelé tři čtvrtiny (71 %) hodnotí kladně čistotu okolní přírody a více než tři pětiny (63 %) jsou spokojeny s čistotou ovzduší. Nadpoloviční většina kladně hodnotí také úroveň světelného znečištění (spokojeno 54 %), čistotu povrchových vod (spokojeno 53 %) a úroveň hluku (spokojeno 52 %). Jak již bylo poznamenáno, se zásobami podzemních a nadzemních vod a hustotou silničního provozu je spokojena méně než polovina dotázaných (39 % v případě zásob podzemních a nadzemních vod a 37 % v případě hustoty silničního provozu). Zároveň je třeba poznamenat, že na položky úroveň světelného znečištění a zásoby podzemních a nadzemních vod nedokázala odpovědět více než desetina dotázaných, což je v porovnání s ostatními položkami výrazně více.

Dílčí analýza ukázala, že se všemi zkoumanými oblastmi životního prostředí v místě svého bydliště jsou více spokojeni lidé, kteří žijí na vesnici, oproti dotázaným z města, vyjma kvality pitné vody, kde se tyto rozdíly výrazněji neprojevují. Nejvýraznější rozdíl mezi respondenty z měst a vesnic vidíme v případě hodnocení čistoty ovzduší, kde rozdíly dosahují více než 35 procentních bodů (viz tabulku 2).

Tabulka 2: Hodnocení ekologické situace v místě bydliště podle velikosti obce – podíly součtu odpovědi „rozhodně spokojen“ a „spíše spokojen“ (v %)

	Velké město	Předměstí	Středně velké město	Malé město	Velká vesnice	Malá vesnice
Čistota okolní přírody	61	74	74	72	76	75
Dostupnost volné přírody	70	78	87	84	94	88
Čistota ovzduší	44	55	61	63	80	82
Čistota povrchových vod	49	67	60	56	60	43
Kvalita pitné vody	83	90	87	67	81	77
Úroveň hluku	47	26	48	55	52	63
Hustota silničního provozu	30	26	25	40	38	58
Úroveň světelného znečištění	44	39	51	60	56	64
Zásoby podzemních a nadzemních vod	33	30	45	43	36	38

Pozn.: Zařazení do velikostních skupin obce je podle subjektivního názoru respondenta, nikoliv podle počtu obyvatel.

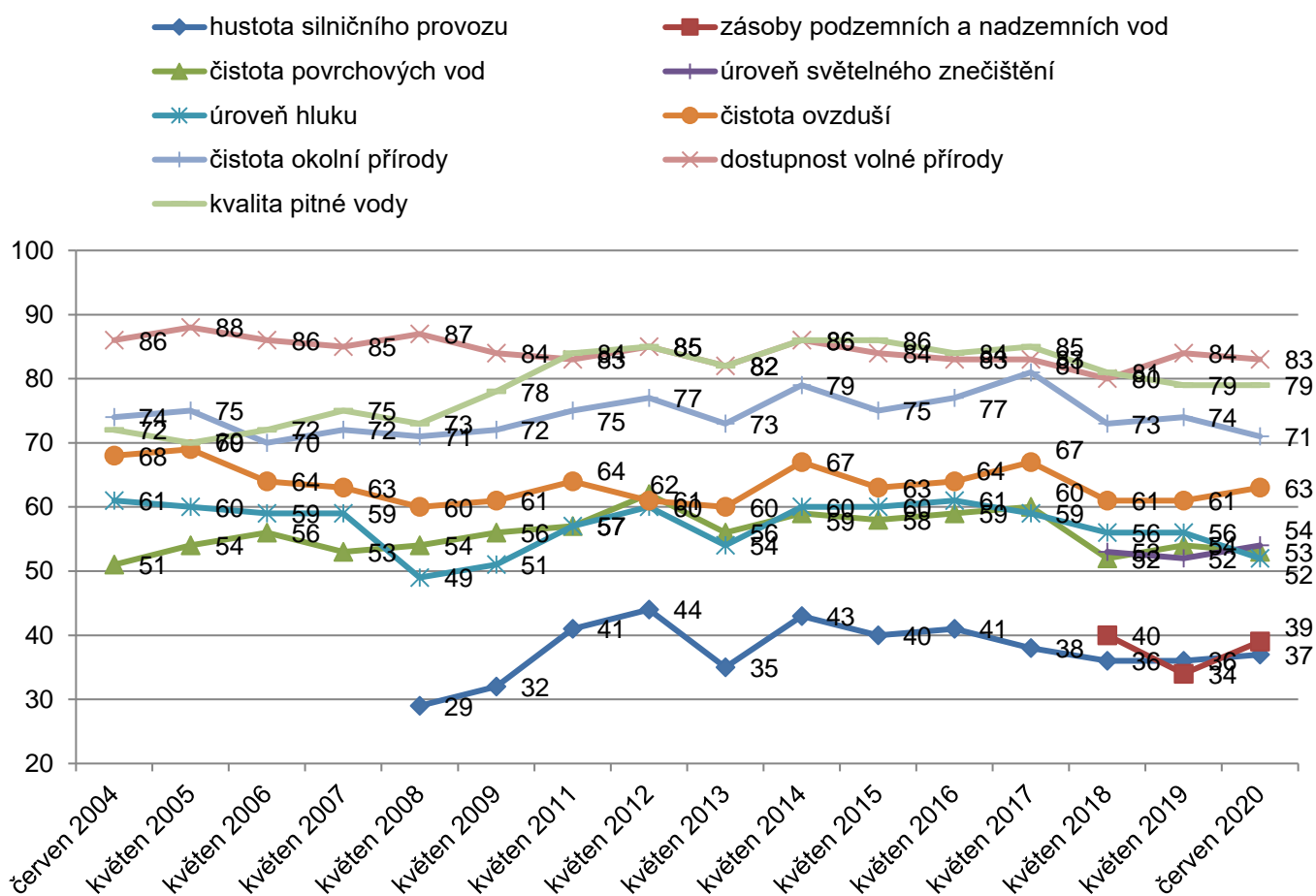
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z časového srovnání (viz graf 6) vidíme, že oproti minulému šetření z května 2019 nedošlo u většiny sledovaných oblastí ke statisticky významným změnám, vyjma zásob podzemních a nadzemních vod, kde vzrostl (o 5 procentních bodů) podíl spokojených a poklesl (o 7 procentních bodů) podíl nespokojených a u úrovně hluku, kde naopak podíl spokojených poklesl (o 4 procentní body).

Pohled na dlouhodobý vývoj ukazuje, že respondenti jsou nejvíce spokojeni s dostupností volné přírody a kvalitou pitné vody, kde se podíly spokojených pohybují stabilně okolo 80 % (u kvality pitné vody od roku 2011). V případě čistoty okolní přírody je hodnocení v čase stabilní a pohybuje se v úrovni tří čtvrtin dotázaných. Poměrně stabilní je i hodnocení čistoty ovzduší, které se ve sledovaném období pohybuje mezi 60 až 70 %. S úrovní hluku v místě bydliště byly v letech 2014 až 2017 spokojeny zhruba tři pětiny občanů, přičemž v roce 2018 byl zaznamenán mírný pokles na 56 % dotázaných, který další výzkum potvrdil a aktuální ještě umocnil (pokles o další 4 procentní body), nicméně největší propad jsme zaznamenali v květnu 2008, kdy spokojenost poklesla o 10 procentních bodů (z 59 % na 49 %) a poprvé nedosáhla nadpoloviční většiny. V případě čistoty povrchových vod je hodnocení také poměrně stabilní v čase a pohybuje se ve sledovaném časovém úseku mezi 50 % až 60 %, přičemž aktuální výsledek 53 % patří mezi nejnižší od počátku sledování (nejméně 51 % v roce 2004). Dlouhodobě nejméně spokojeni jsou dotázaní s hustotou silničního

provozu, u které od roku 2004 do roku 2012 podíl spokojených rostl na dosud nejvyšší hodnotu (44 %) a dále postupně mírně klesal a v posledních čtyřech letech se ustálil mírně pod úrovní dvou pětín dotázaných. V roce 2018 byly do výzkumu nově zařazeny 2 položky: úroveň světelného znečištění a zásoby podzemních a nadzemních vod, u kterých již můžeme sledovat vývoj. V případě hodnocení úrovně světelného znečištění zůstávají hodnoty od roku 2018 stabilní lehce nad úrovní 50 %, v případě zásob podzemních a nadzemních vod však dochází meziročně ke statisticky významným změnám. Nejdříve do roku 2019 podíl spokojených poklesl (o 6 procentních bodů) a podíl nespokojených vzrostl (o 8 procentních bodů), nicméně v aktuálním výzkumu naopak podíl spokojených vzrostl (o 5 procentních bodů) a podíl nespokojených poklesl (o 7 procentních bodů) zpět na úroveň z roku 2018. Až v dalších výzkumech bude možné posoudit, zda půjde o nový trend nebo se jedná pouze o výkyv.

Graf 6: Hodnocení ekologické situace v místě bydliště – časové srovnání podílu spokojených (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v20-06</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>20. 6. - 2. 7. 2020</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1013</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>163</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OE.3, OE.27, OE.32, OE.33</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>OE200729</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>29. července 2020</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
